

Οι νεοελληνικές σπουδές στα πανεπιστήμια της Αυστραλίας

ALFRED VINCENT*

Η ΡΑΓΔΑΙΑ ανάπτυξη των νεοελληνικών σπουδών στα πανεπιστήμια της Αυστραλίας την τελευταία εικοσιπενταετία οφείλεται στην εισροή Ελλήνων μεταναστών, που τα παιδιά ή τα εγγόνια τους φοιτούν τώρα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Το ενδιαφέρον των Ελλήνων της Αυστραλίας για τη διδασκαλία των νεοελληνικών εκφράζεται επανειλημμένα. Μέλη της παροικίας έχουν συμβάλει αποφασιστικά, με τις συνεισφορές τους, στην ίδρυση και τη συντήρηση τμημάτων νεοελληνικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Σίδνεϋ, π.χ., το 20% περίπου των εξόδων του τμήματος καλύπτεται από επενδύσεις κεφαλαίων που προέρχονται από δωρεές. Σημαντικό επίσης παράγοντα αποτελεί η πολιτική του πολιτισμικού πλουραλισμού (multiculturalism) χώρα στην οποία τα νεοελληνικά εισάχθηκαν, μαζί με άλλες μειονοτικές γλώσσες, στο κρατικό σχολικό σύστημα.

Η κατάσταση των νεοελληνικών σπουδών ποικίλλει από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο. Σε ορισμένα τμήματα υπάρχουν καθηγητές με μόνιμες θέσεις, που προσφέρουν μια πλήρη σειρά προγραμμάτων μέχρι το επίπεδο της διδακτορίας, και μ' ένα σχετικά μεγάλο αριθμό φοιτητών – συνήθως μεταξύ 100 και 200· σε άλλα υπάρχουν μόνο ένας ή δυο διδάσκαλοι, χωρίς μόνιμες θέσεις, που προσφέρουν μαθήματα προπτυχιακού επιπέδου σε μερικές δεκάδες φοιτητών.

Ο τρόπος οργάνωσης των νεοελληνικών σπουδών ακολουθεί αναγκαστικά τη γενικότερη δομή των σπουδών στα αυστραλιανά πανεπιστήμια. Η βασική θητεία στις φιλοσοφικές σχολές είναι τριετής· συνήθως ο φοιτητής παρακολουθεί μαθήματα σε δύο έως τέσσερα ξεχωριστά τμήματα κάθε χρόνο (π.χ. νεοελληνικά, ιστορία, φιλοσοφία). Προσφέρεται συνήθως ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων, από τα οποία ο φοιτητής διαλέγει αυτά που τον ενδιαφέρουν. Θα προχωρήσει μέχρι το τρίτο έτος σε τουλάχιστο ένα ή δύο μαθήματα, ενώ τα υπόλοιπα θα τα παρακολουθήσει για ένα ή δύο χρόνια. Αν παίρνει καλούς βαθμούς μπορεί να γραφτεί, προαιρετικά, σ' ένα τέταρτο έτος σπουδών (Honours), στο οποίο θα ειδικευτεί σε

ένα και μόνο μάθημα. Μαθήματα νεοελληνικών στο τέταρτο έτος προσφέρονται μόνο σε ορισμένα πανεπιστήμια, και ο αριθμός των φοιτητών που τα παρακολουθούν είναι σχετικά περιορισμένος. Μετά το τέταρτο έτος ο φοιτητής μπορεί να γίνει υποψήφιος για το πτυχίο του Μάστερ ή του Ph. D.

Είναι αυτονόητο ότι ένας φοιτητής που παρακολουθεί κάποιο μάθημα πέντε ή έξι ώρες την εβδομάδα για ένα ή δυο χρόνια δεν μπορεί να φτάσει σε πολύ προχωρημένο επίπεδο. Πάντως οι γνώσεις που μπορεί κανείς να αποκομίσει, ακόμα και σ' αυτές τις συνθήκες, δεν είναι ευκαταφρόνητες. Και λόγω της ελαστικότητας του συστήματος ενθαρρύνεται ένας σχετικά μεγάλος αριθμός φοιτητών να κάνουν νεοελληνικά, επειδή ακριβώς δεν αναγκάζονται να «επενδύσουν» ένα μεγάλο ποσοστό του χρόνου τους σ' ένα μάθημα που ίσως να μην τους εξασφαλίζει από μόνο του τη δυνατότητα μιας σταδιοδρομίας. Σημειωτέον, επίσης, ότι το ποσοστό των φοιτητών που συνεχίζουν μέχρι το τρίτο έτος είναι αξιόλογο (περίπου 50% στο Πανεπιστήμιο του Σίδνεϋ), και μερικοί φοιτητές παρακολουθούν επιπρόσθετα, προαιρετικά μαθήματα νεοελληνικών, πέρα από το βασικό πρόγραμμα.

Οι περισσότεροι φοιτητές έχουν κάνει νεοελληνικά στο γυμνάσιο – και ίσως ακόμα στα ελληνικά απογευματινά σχολεία – και έτσι είναι σε θέση από το πρώτο έτος να παρακολουθήσουν μαθήματα λογοτεχνίας κτλ. με μέσο διδασκαλίας την ελληνική γλώσσα. Βοηθάει ακόμα το γεγονός ότι τα νεοελληνικά στην Αυστραλία είναι μια «ζωντανή» γλώσσα που ακούγεται παντού – τουλάχιστον στις μεγάλες πόλεις. Τα ελληνόγλωσσα ραδιοφωνικά προγράμματα, η τηλεόραση, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις των παροικιακών οργανώσεων, και γενικά η παρουσία μιας μεγάλης ελληνικής μειονότητας, παρέχουν καθημερινές ευκαιρίες εξάσκησης στη γλώσσα και εξοικείωσης με το νεοελληνικό πολιτισμό.

Σε πολλά τμήματα – ίσως και σε όλα – υπάρχουν ειδικές τάξεις για αρχάριους ή άλλους πρωτοετείς φοιτητές που ξέρουν μόνο λίγα ελληνικά. Οι πόρτες μας πρέπει να μένουν ανοικτές ακόμα και σε φοιτητές που δεν προέρχονται από ελληνικές οικογένειες – όπως συμβαίνει άλλωστε και σε άλλες χώρες. Μόνο έτσι μπορεί αυτό το μάθημα να καθιερωθεί ως ένας ισότιμος

κλάδος των ανθρωπιστικών σπουδών, ένα μάθημα που έχει κάτι να προσφέρει σε όλους, ανεξάρτητα καταγωγής. Γενικά όμως, οι αρχάριοι αποτελούν μειοψηφία (στο Σίδνεϋ είναι περίπου 5% του συνόλου).

Σε όλα τα πανεπιστημιακά προγράμματα, απ' ό,τι γνωρίζω, κεντρική θέση έχει η γλώσσα και η λογοτεχνία. Υπάρχει όμως μια τάση επέκτασης του πεδίου σε σχετικά καινούργιους τομείς, όπως π.χ. η ελληνοαυστραλιανή λογοτεχνία, η μετανάστευση ως ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο, ο ελληνικός κινηματογράφος και η ελληνική μουσική. Δίνεται συνήθως αρκετή έμφαση στο ιστορικό πλαίσιο. Ζητήματα θεωρίας του πολιτισμού και της λογοτεχνίας έχουν επίσης τη θέση τους.

Στο χώρο της επιστημονικής έρευνας αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν χρηματοδοτηθεί από το Αυστραλιανό Συμβούλιο Έρευνας διάφορες μελέτες με νεοελληνικό περιεχόμενο, όπως είναι τα προγράμματα ερευνών για το ρεμπέτικο τραγούδι και για τα χειρόγραφα της παλαιότερης δημόδους γραμματείας. Γίνονται επίσης μελέτες σε θέματα νεοελληνικής γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας. Ανάμεσα στους νέους ερευνητές υπάρχουν αρκετοί που στρέφονται σε τομείς όπως η ελληνοαυστραλιανή λογοτεχνία και ο λαϊκός πολιτισμός της ελληνικής παροικίας.

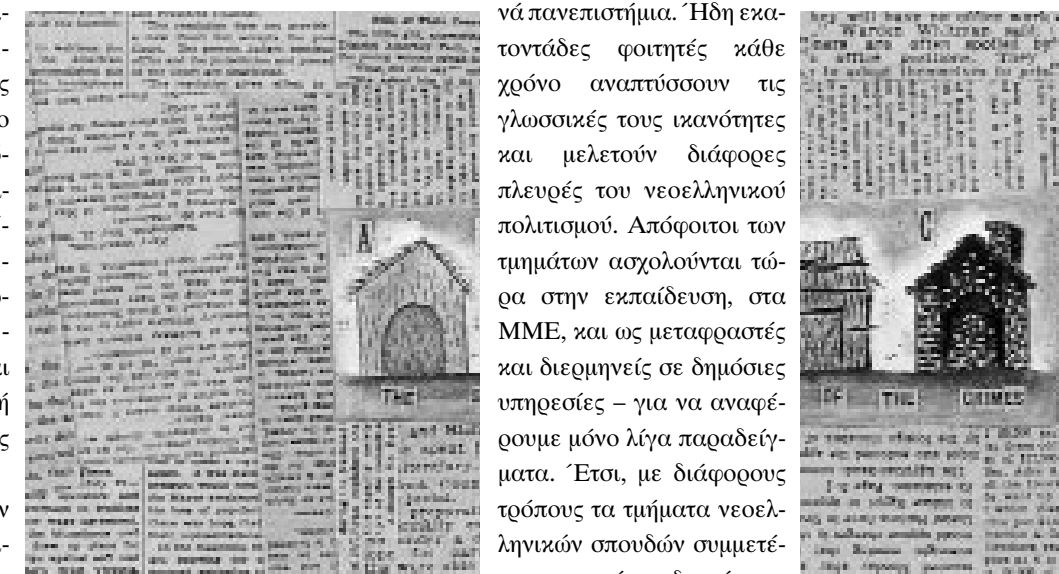
Εξαιρετική σημασία είχε η ίδρυση, πριν πέντε χρόνια, της Εταιρίας Νεοελληνικών Σπουδών Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας. Με τα συνέδρια που οργανώνει και το επιστημονικό περιοδικό που εκδίδει, θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και καθιέρωση των νεοελληνικών σπουδών.

Υπάρχουν οπωσδήποτε προβλήματα. Έχει σημειωθεί πρόσφατα κάποια μείωση στον αριθμό των φοιτητών σε ορισμένα τμήματα. Σε μια εποχή οικονομικής δυσχέρειας πολλοί νέοι προτιμούν άλλους κλάδους οι οποίοι – όπως πιστεύουν – τους εξασφαλίζουν περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης. Υπάρχει ιδιαίτερη ζήτηση για τις ασιατικές γλώσσες εξαιτίας της «στροφής προς την Ασία» που αποτελεί επίσημη πολιτική της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Και τέλος, οι οικονομικές περιοχές που γίνονται σε αρκετές φιλοσοφικές σχολές έχουν εξαιρετικά οδυνηρές συνέπειες (και όχι μόνο στα τμήματα των νεοελληνικών).

Παρ' όλα τα προβλήματα και τις αβεβαιότητες, οι νεοελληνικές σπουδές έχουν πια εξασφαλίσει μια θέση στα αυστραλι-

νά πανεπιστήμια. Ήδη εκατοντάδες φοιτητές κάθε χρόνο αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους ικανότητες και μελετούν διάφορες πλευρές του νεοελληνικού πολιτισμού. Απόφοιτοι των τμημάτων ασχολούνται τώρα στην εκπαίδευση, στα ΜΜΕ, και ως μεταφραστές και διερμηνείς σε δημόσιες υπηρεσίες – για να αναφέρουμε μόνο λίγα παραδείγματα. Έτσι, με διάφορους τρόπους τα τμήματα νεοελληνικών σπουδών συμμετέ-

χουν ενεργά στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας βασισμένης στις αρχές του πολιτισμικού πλουραλισμού.

* Ο Α. Vincent είναι καθηγητής των Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Σίδνεϋ.